

Naujienu Antroji Dalis

NR. 491

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XV METAI

Dr. V. TERCIJONAS

ADOMAS P. JASAS

Amerikos lietuviai gydytojai ir jų visuomeninė veikla

(Pranešimas antram Amerikos Lietuvių Gydytojų ir Dantų Gydytojų Suvažiavimui)

1. Lietuvių gydytojų skaičius Amerikoje

Kiek yra lietuvių gydytojų JAV, tikrų žinių nepavyko surinkti. Dr. A. L. Graičiūnas paskelbė žurnale "Medicina" 1929 m. (p. 755), kad JAV jis rado 111 medicinos gydytojų ir 45 dantų gydytojus, viso 156. 1931 metais tas pats Graičiūnas įdėjo "Medicinoje" (p. 556) tokią žinią: JAV yra 200 med. gydytojų ir dantų gydytojų ir tik 6 asmenys gyvena iš kita-taučių, o bent 70% gyvena iš lietuvių. Kiek priaugo senos kartos gydytojų beveik per 30 metų tikrų žinių trūksta.

Pasaulio Lietuvių Žinynas duoda tokius skaičius, nors tas sąrašas nepilnas:

JAV senos kartos ir DP gydytojų	287
Kanadoj senos kartos ir DP gydytojų	29
Viso	307
Dantų gydytojų JAV	62
Dantų gyd. Kanadoj	5

Viso 67 Kiek atvyko DP gydytojų: Dr. A. Garūno surinktoms žinioms Illinois valstybėj yra apie 200—220 DP gydytojų, Ohio valst. 60 — 70 New Yorko valst 60 — 70 Michigan valst. 10 — 15 330—375,

vidurkis apie 350.

Pridėjus senos kartos apie 100 gydytojų, gausim JAV viso apie 450 gydytojų. Kanadoj yra apie 30 lietuvių gydytojų. Kituose kraštuose: P. Amerikoje (Argentinoj, Brazilijoj, Venecueloj) lietuvių gydytojų apie 20, Australijoj — apie 15, V. Vokietijoj ir Anglijoj apie 15, — viso apie 50. Iš viso laisvam pasaulyje yra apie 530 lietuvių gydytojų.

Nors JAV vienas gydytojas pareina vidutiniškai apie 750 gyventojų (1:750), bet dėl lietuvių gydytojų šitas santykis neišlaikomas. Jei JAV lietuvių skaitoma su čia gimusiais apie 500,000 (pusė milijono), tai lietuvių gydytojų (imant santykį tik 1:1,000, o ne 1:750) privalėtų būti apie 500, vienok tiek jų nėra, o tik apie 100, — skaitant tik senos kartos gydytojus ir vienam lietuviui gydytojui tenka apie 5,000 savo tautiečių.

Padėtis pagerėjo, kai į šį kraštą (JAV) atvyko tarp 1949—50 m. apie 25,000 trem-

tinų DP iš Europos, daugiausia iš Vokietijos, o su jais apie 350 gydytojų; kai kurie iš jų atkeliavo vėliau DP įstatymui nustojus veikti, kai baigė Vokietijos ir kitus Europos universitetus. Nors bendras lietuvių gydytojų skaičius JAV dabar siekia 450, vienok santykis yra žemesnis už vidutinį šio kragto gydytojų santykį 1:1,000 arba 1:750. Dabar 450 lietuvių gydytojų tenka 500,000 lietuvių, arba 1:1,100. Todėl lietuvių gydytojų iki šiol būtų permažai, jeigu visi lietuvių kreiptųsi tik pas savo tautos gydytojus. Jei kartais JAV lietuviai taria, kad jų skaičius šiam krašte siekia vieno milijono, tai lietuvių gydytojų skaičius, imant santykį tik 1:1,000, turėtų būt apie 1,000, bet abu prileidimai yra toli nuo tikrovės ir aiškiai perdėti.

Nors gydytojų profesija Amerikoje, kaip ir Lietuvoje, laikoma pagarboj ir skaitosi pelninga, vienok Amerikos lietuviai taip nesiveržė į šią profesiją kaip kitos tautos, ypač žydai, kurie turi labai aukštą nuošimtį (santykį) savo tautos gydytojų su jų tautos skaičium, ne 1:1,000, bet gal 1:500 ar net 1:250.

Šitie santykiai gali paryškėti iš Lietuvos pavyzdžių. Nepriklausomaj Lietuvoj 1939 m. buvo apie 2,5 milijonai lietuvių, o gydytojų lietuvių skaičius prieš Antrąjį Pasaulinį karą siekė apie 500, t. y. vienas lietuvis gydytojas atitiko apie 4,000 (1:4,000) jo tautybės gyventojų, o žydu Lietuvoj gyveno apie 200,000 ir jų tautybės gydytojų buvo priskaitoma apie 400, t. y. vienas gydytojas žydas atitiko apie 500 jo tautybės žmonių (1:500). Kitaip tariant, žydai Lietuvoj proporcingai turėjo apie 8 kart daugiau savo tautybės gydytojų palyginant su lietuviiais. Tai yra įrodymas, kad lietuviai nepakankamai įvertino gydytojo profesiją, nors išeiti gydytojo mokslą buvo nelengva ir daugeliui stigo lėšų.

Tik tarp 1930—1940 m. lietuviai pradėjo kiek didesniu skaičium studijuoti mediciną. Tur būt, neapsiriksiu pasakęs, kad beveik ta pati taisyklė pritaikoma ir Amerikos lietuviams, t. y. kad čia lietuviai dar mažiau domėjosi medicina ir palyginant retai kas išeidavo gydytojo mokslą. Svarbiausia (Tęsinys 3-me psl.)

KARALIŠKASIS PIEMUO

Karaliaus rūmuosna
ateina vaišių naktys — šoka net akmuo...
O kas tave — kaip žmogų! — ten pakvies,
Jei tuje, gimęs iš mažosios genties,
kurios heraldikos ženklai —
arklas, dalgis ir pašukiniai vystyklai, —
esi piemuo —
tenai, kur eglės išlakinės,
vis valgai duoną iš kuprinės?

Kol pro rūšėją sargybą
vaišių salėj žvakės žiba,
apkabinęs miško uosį,
pūsi ragą ir raliuosi —
vėjas skausmą nupūstys,
degs mėnulio pilnatis...

Karaliaus rūmuosna
vis plaukia vynu upės — girtas net akmuo...
O kas tave — kaip žmogų! — ten pakvies,
jei tuje, gimęs iš mažosios genties,
kurios heraldikos ženklai —
girnos, staklės ir linužėlio audeklai, —
esi piemuo
iš piemenų jau paskutinis,
kuriam dar švilpavo Miškinis?

Dienų Skeveldros

1. "Grįžimo į tėvynę" komiteto Lietuvos iniciatyvinės grupės laikraščio "Tėvynės Balso" Nr. 66 pasirodė Albino Žukausko str. "Tik vienas išgama atsirado". Kadangi straipsnis specialiai man, tai jo autoriui, "drg." Alb. Žukauskui atsakau viešai (ir: senu rusų šauksniu!):

— Ei, tu, su... atsiprašau, Gen. Michailovo, ...syn!

Baigta. Iš viso su tarybine (skaityk: okupantų rusų) spauda dažniausia reikia elgtis taip, kaip nurodo P. Armino žinoma pasakėčia "Keleiviai ir šunes" ("Per kaimą sutemus keleiviai duėjo...").

2. Ak, teisingai sykj Faustas Kirša kalbėjo:

— ...esu laimingas, kad neprivalau "Tiesos" (ir, aišku, kitų okupanto laikraščių! J. C.) skaityti!

Tai buvo Luebecko uoste. Čia pat po karo, kai ėmė atplūsti spauda iš anapus. Ir padavė man pirmuosius gautus "Tiesos" nr. Perskaitė, žinoma, iki paskutinės eilutės. Bet jausmas, kad gali žmogus neskaityti, kad esi laisvas nuo "purvo vonios", gaivino ir guodė.

O anapus iš tikro skaitoma tik iš... baimės, iš pasistengimo žinoti visa, kas neišvengiamai privaloma žinoti, būtent — partiniai įsakai, nuostatai, (rekvizicijų) užsakai, įvairių bonzų priesakai ir t. t. ir t. t.

Anapus skaitoma pačiam parodymui, kad skaitoma. Ne-kitaip suprastina "Literatūros ir Meno" skyrelis "Iš nepaskelbtų laišku", kur mkt. L. Grybauskaitė (Šalčininkų rajono, Poškų septynmetės mokyklos vedėja) skundžiasi, jog "laikraščius gauname arba ne visus, arba nepakankamą egzempliorių kiekį arba labai pavėluotai; ... kai kartais visai kažkur...".

Tai juk visa... "partinio budrumo" iš noro pasirodyti ar ne?

Ana, "Žibalu pašte (Širvintų rajone) nei "Literatūros ir Meno", nei "Tarybinio mokytojo", nei "Pergalės", nei "Moksleivio" nusipirkti (esą) negalima. Vos po 1 egz. jų te-gauna ir rajono centre esantis spaudos kioskas". Kai "Tiesos" korespondentas paklausė: "Kodėl?", buvo atsakyta: "Kad niekas nereikalaua"... Dar pridurta: "Kai būna sostinė, patys, kam to reikia, parsiveža...".

"Ačiū" mkt. Grybauskaitėi Šalčininkų rajon. Dailidžių ryšių skyriaus viršininkas Butrimavičiūtė "už blogą darbą iš einamų pareigų atleista". Taip pat "Žibalu ryšių skyriaus laiškininkas Gudonis iš einamų pareigų atleistas". Bet ar nuo to didės okupacinės spaudos pareikalavimas tarp eilinių kolchozininkų?!

3. "Literatūros ir Meno" Nr. 36 nei nemirksint rašoma:

(Tęsinys 2-me pusė)

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

kliūtis buvo ta, kad medicinos studijos ilgai tęsėsi ir buvo surištos su stambiomis išlaidomis.

Kur yra didesnės lietuvių kolonijos, ten susitelkė daugiau lietuvių gydytojų, būtent, Chicagoj, New Yorke, Cleavelande, Bostone, Baltimorėj ir kitur.

2. Amerikos Lietuvių Gydytojų Draugija, o vėliau Sąjunga

Čionykščiai lietuviai gydytojai turėjo Amerikos Lietuvių Daktarų Draugiją, kuri buvo įsteigta 1912 m. Dr. A. Graičiūnas buvo tos Dr-jos kūrėjas-narys ir sekretorius (1912—1919), vėliau Dr. Drangelis.

A.L.D.Dr-ja leido "Gydytoją", skirtą sveikatos reikalams, kurs ėjo 1921—25 m. Jame gydytojai populiariai rašė liaudies sveikatingumo temom. A.L.D.Dr-jos buvo įsteigta 1919 m. Lietuvai Gelbėti Draugija, kuri veikė keletis metų. Jos tikslas buvo ūkiškai padėti besikuriančiai Lietuvos valstybei. Jos pirmininko Dr. Biežio liudymu ta Dr-ja surinko lietuvių kolonijose apie 60,000 dol. pinigais ir apie 50 tonų įvairių rūbų, kurie buvo pasiūsti Lietuvos R. Kryžiui, su kuriuo Dr-ja palaikė ryšius.

Prieš keletą metų "Naujienų" Nr. 237 (1951) buvo įdėta trumpa žinia, parašyta A. M., antrašte "Lietuvių gydytojų draugija persitvarkė", kurioj sakoma, kad apie 40 metų atgal Amerikos lietuviai gydytojai įsteigė savo draugiją, kurią angliskai pavadino "American Lithuanian Doctor's Association". Vėliau buvo išaiškinta, kad šis vardas yra klaidingas, bet jo keitimas vis buvo delsimas. Draugijos prezidentas Dr. K. Drangelis užsispyrė arba senąjį čarterį atnaujinti arba gauti naują su tinkamesniu draugijos pavadinimu. Taip pat jie reikalavo patobulinti konstituciją (įstatus), pagyvin veiklą ir gauti daugiau narių. Praleista buvo, rodos, 5 posėdžiai šių ir kitų klausimų svarstymui. Čarterio reikalas buvo pavestas Dr. P. Zalliui, kurs trumpu laiku jį gavo ir užregistravo.

Nors draugijos nariai yra medicinos ir dantų gydytojai, ji buvo pavadinta — Lithuanian American Medical Association — Amerikos Lietuvių Gydytojų Sąjunga. Draugija ne tik pakeitė savo vardą, bet ji nutarė traukti į savo narius visus etiškai praktikuojančius gydytojus, ar jie būtų baigę mokslus Amerikoje ar Europoje, t. y. priimti nariais ir gydytojus tremtinius, atvykusius į šitą kraštą po Antro Pasaulinio karo. Šitos reformos ėjo ir toliau ta prasme, kad A.L.G. Sąjunga užsibrėžė tikslą apjungti visus Amerikos lietuvių medicinos ir dantų gydytojus per jų organizacijas. 1957 m. rugpjūčio 31 d. ir rugsėjo 1 d. Chicagoj buvo su-

šauktas Amer. Lietuvių Gydytojų Dr-jos pirmas suvažiavimas, o 1959 m. rugsėjo 6 ir 7 d. d. Cleavelande įvyko antras, kiek kitišku vardu: Amerikos (J. V.) ir Kanados Lietuvių Gydytojų ir Dantų Gydytojų suvažiavimas. Šitie suvažiavimai turi padidinti mūsų tautinį ir profesinį solidarumą ir surišti lietuvių gydytojus stipresne vieningos organizacijos grandim.

3. New Yorko Lietuvių Profesionalų Draugija,

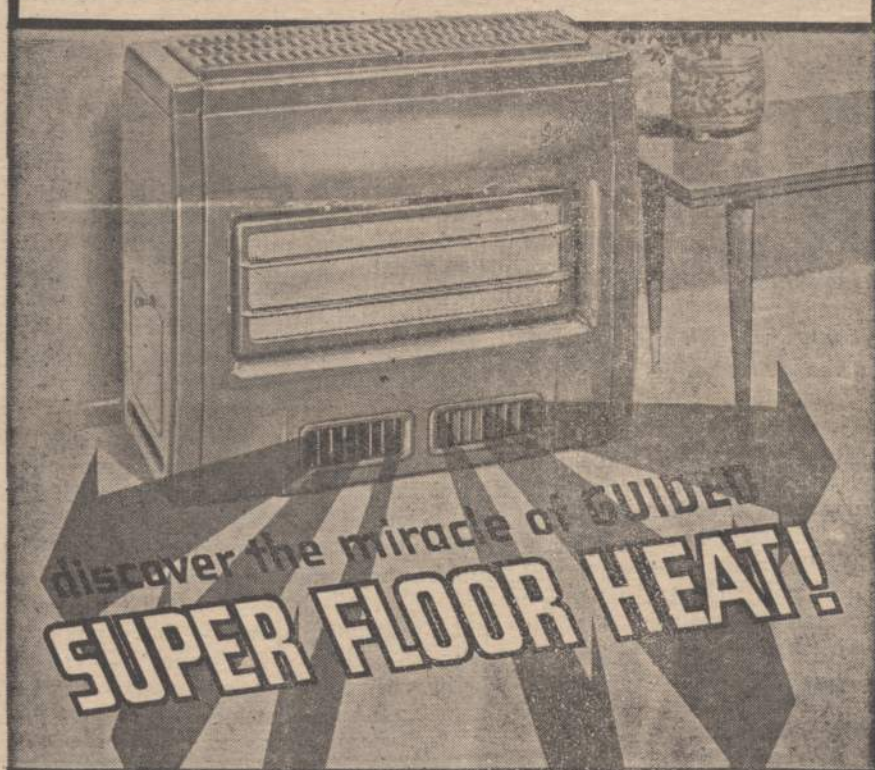
žymiai jaunesnė, buvo įsteigta 1933 m. ir gyvavo iki Antro Pasaulinio karo pradžios (1942 m.) kol didelė narių dalis ne-

pateko karo sūkurin. Draugija nebuvo likviduota, tik karo metu savanoriai pati save suspendavo. Bet Draugija nepradėjo po karo veikti, todėl ją reikia skaityti mirusia. Laikas būt išleisti jos istoriją pagal užsilikusius archyvus. Tai buvo grynai nepartinė organizacija, kurios tikslai buvo visuomeniniai ir socialiniai. Jai priklausė gydytojai, dantų gydytojai, kunigai, advokatai, farmaceutai, chemikai ir kiti lietuviai profesionalai. Narių turėjo iki 27. Savo ruožtu, ji išlaikė lietuvių kalbos kursus prie Columbia universiteto (parūpino stipendijas norintiems mokytis). Kursų vedėju

buvo J. Rimavičius (Rymond) — jau miręs. Čia yra kai kurių narių vardai. Gydytojai: Jonas Valukas (Waluk), gimęs Lietuvoje, Juozas Paulionis, gim. Amerikoje, Jonas Mesevičius (Message), gimęs Lietuvoje, Edvardas Žukauskas, gimęs Amerikoje, A. J. Stalkus, gimęs Amerikoje, Mindaugas Mikolainis, gimęs Amerikoje (jau miręs). Dantų gydytojai: Antanas Petrika (Petrick) ir Bladas Vencius, abu gimę Lietuvoje.

"NAUJENOS" KIEKVIENO
DARBO ŽMOGAUS
ERAUGAS IR BIEJULIS.

TWO floor heat outlets— DOUBLE THE HEAT OVER YOUR FLOORS!

give your family
a new standard
of living with
a new, patented

SIEGLEA
GAS HOME HEATER

It pays for itself with the fuel it saves!

MONEY BACK GUARANTEE!

Patented INNER HEAT TUBES • BUILT-IN BLOWER SYSTEM
Lifetime CAST IRON CONSTRUCTION • Heats like magic—even with the gas OFF!
start saving by stopping in at

OGDEN STOKER SALES AND SERVICE CO.

1314 WEST GRAND AVENUE

All Phones: SEeley 3-7112

CHICAGO, ILL.

PLANAI PLANETOMS KOLONIZUOTI

Sovietų mokslininkai kalba apie mūsų mėnulį kaip apie kokį naują savo imperijos satelitą

KAIP ATRODYS PA AULIS 21 AMŽIUIJE

Nuo pirmojo rusiško "sputniko" iššovimo į erdves prieš dvejus metus įtemptai buvo laukiama, kokių daugiau sensacijų pasirodys iš anapus geležinės uždangos. Bet kitapus geležinės uždangos atkakliai tylėjo. Tik dabar prabilo, ne tik pats pagirų maišas Nikita, beviešėdamas pas Amerikos kapitalistus, bet ir rimti sovietų rusų mokslininkai. Atsargiai, "paslaptinai", bet prabilo.

Rusų mokslininkai pradėjo kalbėti

"Stiklo miestai su dirbtine atmosfera, milžiniškomis oranžerijomis ir saulės elektros stotimis bus pastatyti kitose mūsų saulės sistemos planetose", pareiškė Nikolai Aleksandrovič Varvarovas, vadovaujantis sovietų astronomams ir vienas iš dvidešimt devynių rusų mokslininkų, kurie pasisakė ryšium su tuo, kaip atrodys Dvidešimt Pirmasis Amžius.

"Pirmasis toks (stiklinis) miestas bus pastatytas mėnulyje. Reikia tik išžiūrėti į foto nuotraukas, kurias padarė mūsų sputnikas", sako Varvarovas. Aiškiai įmatomi apskriti mėnulio krateriai yra tartum gamtos tyčia sutverti tokioms milžiniškoms, stiklo gaubų apgaubtomis, oranžerijoms — miestams statyti".

Pirmoji ataka prieš kosmines erdves prasidėjo, sako Varvarovas, kai buvo paleisti sovietiniai satelitai. Sekamoji ataka bus prieš mėnulį (ši pareiškima Varvarovas davė dar prieš sovietų "luniko" iššovimą į mėnulį). Ta ataka busiant pradėta pirmą su automatinės laboratorijos pagalba, vėliau su įvairių sričių specialybių mokslininkų grupėmis. Pirmiausias uždavinys bus, sako Varvarovas, mėnulyje pastatyti gyvenamą stotį, kuri tarnautų baze tolimesnėms kelionėms erdvių laivais.

Svaro duonos kaina mėnulyje

Per Pirmąjį etapą, žinoma, mėnulio kolonistai turės būti aprūpinami tiekiais iš žemės, bet tai baisiai brangiai atsieis. Pvz., nuo žemės iki mėnulio nuvežtas duonos kepalukas kaštuos tiek pat, kiek kaštuotų tokio pat didumo kepalėlis iš gryno aukso...

Dėl to, pats pirmiausias ir svarbiausias dalykas bus išiegti mėnulyje vietos ūkį ir ekonomiją, kad "pionieriai" patys savo ištekliais išsiverstų. "Bet aš manau, kad 21 amžiaus pradžioje tas uždavinys jau bus išspręstas", skelbia N. A. Varvarovas.

"Dvidešimt pirmajame amžiuje mėnulis bus kaip ir septyntasis mūsų planetos konti-

entas, ir — nepaisant kaip fantastiškai tatau skamba — jo gamtos turtų išnaudojimas bus paprastas dienos klausimas", skelbia kitas tų 29, sovietų astronautų Jurij Sergejevič Chlebzevicz.

"Nelaukite iš manęs nieko fantastiško", jis pradeda pasakoti apie savo darbą ir sovietų kosminius planus.

Po 2,000 metų skrisim į planetas

"Paskutiniaisiais metais aš daugiausia buvau užimtas išdirbimu metodų ir technikos priemonių Mėnuliui, Marsui ir Venerai ištirti. Mano uždavinys buvo raketos ir jų gabenamos specialios aparatūros, kurios iš žemės bus vairuojamos radijo bangų priemonėmis. Jau dabar galima yra bandyti padaryti konkrečią prognozę ir nubrėžti bendrą mūsų į visatos erdves prasilaužimo vaizdą.

Modernioji technika jau yra tokioje padėtyje, kad gali pastatyti iš tolo vairuojamas raketos, kurios pasieks mėnulį ir kaimynines planetas. Todėl jau ateinančiame šimtmečiuje žmonija galės pradėti žygi į Mėnulį, Marsą ir Venerą, visai nelaukdama, kol bus pastatytas žmonėmis apgyventas dirbtinis sputnikas. Artimiausioje ateityje pirmieji iš tolo vairuojami žvalgybiniai skraiduliai ištirs mėnulį, o po kokių penkių - šešių metų, su pagalba iš tolo vairuojamų raketų, mėnulyje galės būti pastatyta pastovi žmonių gyvenama stotis. Kelionės į mėnulį ir atgal dar mūsų šimtmečio pabaigoje bus paprastas dalykas.

"Norint atlikti skridimą į mėnulį", sako toliau Chlebzevicz, "reikia kelių milijonų tonų degamos medžiagos padeg-

ti vien tik tam, kad būtų galima iššauti nuo žemės į erdvę didžiulį sputniką, tarnaujančią lyg persėdimo stotim, iš kurios galėtų pakilti raketa su žmonėmis. Tačiau šiandien yra jau ir kitas būdas, taupesnis ir greitesnis. Vietoje raketos su žmonėmis, reikia į erdves tolimo vairavimo priemonėmis pasiųsti tankinę laboratoriją. Tuo būdu ir kuro suvartojimas sumažės 250 tonomis.

"O jei ten žmonės gyvena?"

Bangų signalais nuo žemės ta tankinė laboratorija skraidys aplinkui mėnulį, be pertraukos persiūsdama žemei televizijos vaizdus. Laboratorija galės ištirti mėnulio grunto prigimtį, temperatūrą ir labai skystos mėnulio atmosferos sudėtį.

Susisiekimas su laboratorija bus visiškai patikimas. Jei kartais tolimo vairavimo aparatūroje kas nors ir sugestų, ar kuri nors dalelė nebeveiktų, tai iš laboratorijos ateitų automatiškas pranešimas. Laboratorija pati pasiųstų ir įstatytų į sugedusios dalies vietą atsarginę dalį, arba nurodytų, kaip ją iš žemės taip pertvarkytų savo veikimo schemą, kad laboratorija galėtų ir be tos sugedusios dalies apsieiti. Tokia pat laboratorija yra galima nusiųsti ir į Marso pavirši, ir tatau įvyks dar 1965—1971 metais.

"Šiuo tarpu", sako Jurij S. Chlebzevicz, mes planuojame savo aparatūras, išeidami iš prielaidos, kad nei Marse, nei Veneroje jokių protingų gyvūnų nėra".

"O jei ir ten žmonės gyvena?" — buvo paklausta.

"Tuomet", — atsakė rusų mokslininkas, — "mes pasiūstengsime pastatyti tokią apa-

ratūrą, kuri mus įgalins sueiti su tų planetų gyventojais į radijo - telefono ir televizijos susisiekimą. Tąsyk mums beliks išspręsti sunkiausias klausimas: Kaip įvykdyti žmogaus nuskridimą į tas planetas".

Po to puls Saturną, Jupiterį, Uraną

"Mėnulis pasidarys mūsų radijo veidrodis. Labai greitai laiku mes jį panaudosime kaip atspindį. Pavyzdžiui, iš Maskvos televizijos centro bus siunčiami vaizdai į mėnulį. Mėnulis, juos pagavęs ir sustiprinęs, vėl atgal žemei pasiųs. Vaizdą matys viso žemės pusrutulio gyventojai!

Mėnulyje bus pastatytas telegrafo stoties bokštas, kurio signalais orientuos visi mūsų žemės lėktuvai, laivai ir net kosminės raketos. Be to, bus įrengta mėnulyje radijo stotis.

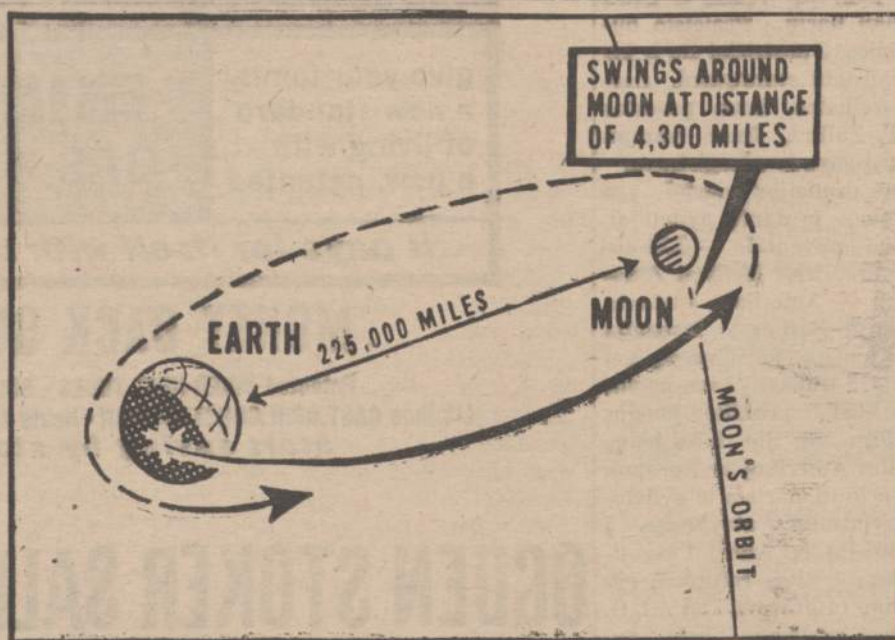
"Po dešimties ar dvidešimt metų", — pranašauja Chlebzevicz, — mes gausime iš mėnulio tiksliausių oro spėjimus visam žemės kamuoliui. Per teleskopus bus galima matyti, kur atmosferoje susikaupia debesys, kuria kryptimi ir kokių greičiu jie plaukia. Tokie ilgo laiko oro atspėjimai bus labai naudingi tolimai aviacijai ir laivams okeanuose.

Galima visiškai pagrįstai tvirtinti, jog 21 amžiuje bus puikiai išvystyta kosminė televizija, o jau 21 amžiaus pradžioje tolimo vairavimo raketos pradės vadinamųjų kraštutinių planetų puolimą, būtent: Saturno, Jupiterio, Urano ir Plutono", — baigė Chlebzevicz savo pranašavimus.

Miestas Mėnulyje

Dabar valandėlei persikėlimo ir mes į sovietų rusų mokslininkų paimtą ir užvaldytą mėnulį...

Aukščiau minėtasis sovietų astronautas Nikolai Aleksandrovič Varvarovas yra pilnai įsitikinęs, kad 21 amžiuje mūsų mėnulis bus visiškai raudonas (Tęsinys 5-me pusl.)

LUNIKO III ERDVIŲ KELIAS. Atvaizde matomas erdvių kelias, kurį, pasak rusų braižinius, nuskrido jų "Lunik III" savo kelionėje aplink mėnulį. Pasak rusų mokslininkus, ta mėnulinė raketa padarė lėtą U apskimą aplinkui mėnulį ir skrisdama kitapus mėnulio nufotografavo jo antrąją pusę, kuri visą laiką yra nusigrežusi nuo žemės ir niekuomet ligi šiol niekas nėra matęs, kaip ta kita mėnulio pusė atrodo. Rusai tvirtina, kad Lunikas III savo fotografines nuotraukas iš kitos mėnulio pusės siuntė žemėn radio pagalba. Jei nuotraukos tikrai padarytos ir pavykusios, visiems bus įdomu pamatyti, kaip atrodo mėnulio antroji pusė. Lunikas pataikė nuskristi į mėnulio užpakalį kaip tik tuomet, kai mėnulis yra dešinėje, tai yra mėnulio prieš mus atsuktoji pusė yra naktįje ir saulės spindulių apšviesta antroji pusė.

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Samb! Sviesa Chicagoje.
Redaguoja: RITA KAVONENĖ
Medžiagą siūsti: 1938 S. 48th Ct., Cicero, Ill.

2 METAI

NR. 40 (69)

VYTAUTAS DŪNIELA GYVOJI LIETUVYBĖ

(Keletas pastabų iš mintyje likusio referato)

...Niekada dar lietuvių tautai nebuvo tiek pavojinga kalbėti apie praeitį, kiek dabar, *išėjimoje*, nes mūsų vargai ir rūpesčiai yra dideli, ir jų neišspręsimė, nepanaikinsime atsigręžimu į tai, kas buvo nuveikta senais laikais. Kai kada praeitis, ypač jei ji didelė ir garbinga, pasidaro slegianti našta. Olimpinis sportininkas, kai jam pradeda kalbėti apie senus laimėjimus ir spintose išstatytas varžybų taurės, tariasi, jog gal jis jau pakankamai yra nuveikęs. Jis suglemba ir, kaip sakoma, užsūsta ant laurų. Tas pats pavojus grėsia ir tautai...

...Bet gal kalbėjimas apie tolimą praeitį slepia dar blogesnius dalykus? Gal visas nusigrįžimas į garbingą praeitį nėra kas kita kaip neurotinis simptomas, nesąmoningas noras užtuoti ar nors valandėlei užmiršti dabarties menkystę ir tinginystę? Bet kaip juokinga, kai šunbajoris savo kaimynams rodo sienas, nusagstytas herbais ir rintai žvelgiančių sentėvių paveikslais, o pats tenkinasi gyvenimu sulūžusioje trobelėje...

...Perdaug nezureti į praeitį — nereikia praeities visai atsisakyti. Anaiptol, reikia lenkti galvas prieš tuos, kurie praeityje *dirbo*. Bet dažniausiai žiūrintieji į praeitį galvoja, kad tokiu savo 'patriotiniu' žvilgsniu jie jau išsiskiria iš pareigos *dirbti dabar*. O tai ir yra blogiausia, nes užmirštama, jog veikla ir kūryba yra reikalinga kiekvienu istorijos metu...

...Tauta išsilaiko tol, kol ji lieka kūrybinga gyva, kol ji savyje išlaiko dvasinę įtampą ir gali rungtis su kitų tautų dvasia. Istorija nėra gailestinga, jos dėsniai nusako, kad aukštesnės įtampos kultūra turi suvalgyti žemesnės įtampos kultūrą. Kiekvienas dvasinis nusilpimas yra žingsnis link nežinomo kapo. Jei tauta nori išlikti, ji turi eiti su gyvenimu, ji turi rasti sprendimą dabarties problemoms, plėsti savo akiratį, paruošti dirvą, į kurią visai natūraliai galėtų atsiskirti naujųjų kartų interesai. Kitaip gi naujosios kartos, neradusios paramos savo dvasiniams interesams pas savuosius, pasirinks svetimuosius ir savo įnašą atiduos jiems...

...Kas gi tad yra lietuvybė? *Lietuvybė nėra statinis, suakmenėjęs, visiems amžiams ap-*

spręstas ir definuotas turinys, bet verčiau dinaminis procesas, kuris gimdo ir įglaudžia vis naujus dalykus. Senais laikais lietuvybę sudarė liaudies šokiai ir dainos, aukos Perkūnui ir šventiesiems žalčiams. Vėliau lietuvybę sudarė tos pačios liaudies dainos ir šokiai, bet aukos jau krikščionių Dievui ir bažnyčių statymas. Dar vėliau lietuvybės turinį papildė spausdintos knygos, savų menininkų paveikslai ir savų mokslininkų veikalai. Kuri iš jų "tikroji" lietuvybė? — Visos jos vienodai lietuviškos, nes jos sudarė tą patį medį...

...Kodėl turime sustoti prie lietuvybės, kaip ji išrodė 1939 metais? Tad gal geriau sustoti prie lietuvybės, kaip ji išrodė tais metais prieš pasirodant pirmai lietuviškai knygai. O gal dar 'lietuviškesnė' bus pagoniškoji lietuvybė? Matome, kaip lietuvybės negalime apriboti nei datomis, nei dvasiniu turiniu. Bet koks apribojimas slysta iš pirštų, nes negalima sustabdyti istorinio vyksmo. Ateities lietuvybė yra nežinomas dalykas, bet ji bus lietuvybė tol, kol ji bus organiškai suaugusi su praeimi, pasirėmusi senu kamieniu, bet išsiskleidusi naujais žiedais...

...Kodėl brėžti lietuvybės turiniui ribas, kodėl apspręsti ji ir definuoti visiems laikams? Tiesa, kad lietuviui konservatyvizmas daug arčiau širdies, negu pionieriška konkvistadorių dvasia. Tai nenuostabu, nes lietuvis buvo sėslus žemdirbys, o ne judrus pirklys ar nenuorama jūreivis. Bet ar ne šiame konservatyvume slypi šaknys mūsų tragedijos, kad *dvasiniame pasaulyje* likome nurašinėtojais, epigonais, niekada nėję su pirmosiomis bangomis, o tik ramiai atplaukę mažytėmis bangėlėmis, kai jūra jau buvo nurimusi. Pora kartų tai padarėme saugiai, bet ar šių palėngvėle plūduojančių bangelių vieną kartą nesuryš nauja atskubanti ir galinga banga? Bangelės juk tikrai negali atsispirti bangoms...

...Lietuvybės išlikimas svetimose jūrose priklausys nuo to, kiek kiekvieno meto dabartis bus dvasiniai pakankamai stipri išlaikyti pas save priaugančias kartas. Jaunimas yra energingas ir turi savo in-

teresus; jis pasiliks savoje bendruomenėje, jei šioji sugebės juos patenkinti. Jei ne, jaunimas nueis ten, kur jis savo interesus gali patenkinti. Aukštos įtampos kultūra pasižymi dideliu formų įvairumu ir ji individams siūlo daugiau galimybių, negu žemesnės įtampos kultūra. Štai kodėl jaunimui iškyla nutautimo pavojus. Abstraktūs tautos interesai nėra jaunam žmogui taip suvokiami, kaip jo paties gyvybiniai interesai. Kad jis suprastų ir *abstraktius* reikalavimus, reikia, kad jis būtų apsupty aukštos intelektualinės įtampos. Bet kai jis suvokia tik savo gyvybinius interesus, tautą jis gali palikti labai lengvai...

...Bet kaip dvasinę įtampą pakelti? Kultūrinio lygio negalima pakelti rezoliucijomis. Negalima nutarti, kad, štai, reikia parašyti tiek ir tiek pasaulinio lygio literatūros veikalų, nutapyti tiek ir tiek šedevrų, padaryti tokius ir tokius atradimus mokslo srityje. Tokius dalykus kuria individai be rezoliucijų, o rezoliucijos nieko negelbsti. Bet jei negalima dvasinės įtampos pakelti nutarimais, vis dėlto galima kartais pas save sulaikyti kūrėjus, sutinkant juos šiltai ir nuoširdžiai. Galima netiesiogiai sustabdyti jų dvasinę emigraciją, sudarant žmonišką sąlygą pas save. Kaip yra fizinė emigracija, taip yra ir dvasinė emigracija; tačiau kaip galima išmintingomis priemonėmis pašalinti fizinės emigracijos priežastis, taip galima sudaryti sąlygą, kuriose dingtų arba sumažėtų dvasinės emigracijos priežastys...

...Bet norint kūrėjus šiltai ir nuoširdžiai sutikti, reikia įsisąmoninti, kad tautinė kultūra nėra užbaigtas dalykas, kad ji nėra vien liaudies dainos ir tautiniai šokiai; reikia įsisąmoninti, kad tautinė kultūra įglaudžia ir daug modernesnius dalykus. (Viskas juk vieną kartą yra buvę nauja — modernu). Kitais žodžiais, reikia įsisąmoninti, kad *konservatyvizmas yra kultūrinė blogybė, nes jis užkerta kelią dvasinės įtampos kėlimui*...

Į VYKIAI

— *Ketvirtuoju "Metmenų"* šimtiniuku tapo čekagietis p. Z. Tai pirmasis šimtiniukas ne iš medicinos daktarų tarpo, bet humanitarinės profesijos atstovas.

— *Studentų santariečių* vidurinių vakarų apygardos suvažiavime, kuris įvyks Detroite, spalio 17 d. *Algirdas Antanaitis* skaitys paskaitą "Nepriklausomosios Lietuvos vaizdas lietuvių literatūroje", *Julius Smulkštys*, dėstęs Indianos universitete, kalbės apie "Lietuvių liberalizmo raidą pastaruosiuose dešimtmečiuose", o *Dalia Orentaitė, Vytautas Babušis, Aleksandras Iljasevičius* ir *Liūdas Mockūnas* debatuosė aiškintis, kaip jaunimas supranta lietuvių tautos laisvės kovą. *Zenonas Reka-*

šius padarys pranešimą apie ateities galimybes kovai už Lietuvos laisvę, kaip jos jaunesniajai kartai atsivers.

— *Spalio 18 d.*, iškilmingame suvažiavimo akte, *Karolis Drunga* kalbės apie "Dvidešimtį lietuviškosios rezistencijos metų", apžvelgdamas laisvės kovų atsiekimus ir klaidas. Suvažiavimo programa liečia pačius bendriausius visų lietuvių interesus — pačių suvažiavimu norima pradėti *Laisvės Kovos Dvidešimtmečio Metus*, — ir joje dalyvaujant galima laukti visų pažiūrų studentų iš Čikagos, Urbano, Clevelando ir Detroito.

Platesnioji visuomenė taip pat kviečiama dalyvauti suvažiavimo iškilmingame akte, sekmadienį, ir suvažiavimo meninėje programoje, šeštadienį vakare, kurioje dalyvaus solistai *Neringa Linkevičiūtė* ir *Vytautas Matulionis* bei poetas *Bernardas Prapuolenis*. Suvažiavimas vyks modernioje McGregor Memorial Hall, Wayne universitete.

— *Kęstutis Paulikas* išrinktas Studentų Sąjungos Urbano skyriaus pirmininku, o *Liūdas Smulkštys* — jo revizijos komisijos nariu.

— *Julius Slavėnas* paskirtas asistentu vokiečių kalbos departamente Illinois universitete Urbanoje.

— *Spalio 11 d.* Čikagos santariečių dailės mėgėjų sekcija lankėsi pas latvių dailininką *Janį Strods*, kurio darbus ir turtingus tautodailės rinkinius buvo tikrai įdomu apžiūrėti. Bet daile, atrodo, mažiau domimasi negu literatūra, o abejais menais daugiau domimasi vyrų negu merginų. Taip bent Čikagos santariečiuose.

— *Skulptūros studija* Chicagoje atidarė *Jurgis Šapkus*. Joje šiuo metu mokinausi šeši amerikiečiai. Studija veikia šeštadieniais nuo 6:30 val. iki 9:30 val. ir sekmadieniais nuo 1 iki 4 val. Interesuotieji prašomi skambinti Lincoln 9-8193.

— *Britų filmų* žurnalas "Sight and Sound" 1959 m. vasaros numeryje išspausdino Garbės Filisterio *Jono Meko* straipsnį "Naujoji Amerikos filmo generacija".

— *Garbės Filisterė* — taip pat ir "Metmenų" žurnalo redakcijos kolektyvo dalyvė — *dr. Marija Gimbutienė*, dirbanti Harvardo universitete, išvyko Europon dalyvauti archeologų konferencijoje Prahėje ir keletą Didžiosios Britanijos universitetų vesti seminarus Rusijos archeologijos klausimais.

— *Pereitos savaitės* klaidos yra šios: straipsnyje "Kudirkos epochos ženklai" pirmos skilties 24—28 eilutėse turi būti: "Vincas Kudirka laiko medicinos baigiamuosius egzaminus ir laikraštį redaguoja, laisvalaikiu sirgdamas džiova". Ketvirtos skilties 9—10 eilutėse turi būti: "Tautinio atgimimo gadynėje būta nuostabių žmonių" (išspausdinta: žmonių — tarytum apie žmogus, kaip tokias, nebūtų irgi galima kalbėti!).

Partizanų vaizdas iševijoje

IV.

Tautos legenda ir "Penki Stulpai"

Pasakiškai išdabintas padavimas apie didvyrišką žygį, kuris maždaug apytikriai buvęs ar išgalvotas yra vadinamas legenda. Pvz., padavimas apie Pilėnų pilies gynybą. Visi legendos veikėjai yra kilni didvyriai narsūs kovotojai. Legendoje nėra vietos kasdienybei ar silpnumo apraiškoms.

V. Kutkus (straipsny "Drauge") sako, kad partizanų sąjūdžio kovos už laisvę yra lietuvių heroizmo legenda. Kun. M. Krupavičius parašė: "Mūsų partizanų žygiai bus aukso raidėmis įrašyti į mūsų istorijos lapus. Lietuvai jie bus garbės ir pasididžiavimo lapai. Jų pavyzdys ir ateityje gimdys galiūnus". (Žiūr. jo knygą "Lietuviškoji iševija", 115 psl.).

Čia nurodytieji ir kiti mūsų politikai tenkinasi vienu dviem posakiais apie partizanų kovas kaip visiems aiškų, suprantamą, žinomą dalyką, kad partizanai prilygsta legendariams didvyriams. Tačiau jie užmiršta, kad iševijų masė yra tik girdėjusi apie partizanų sąjūdį, kad jų nuopelnai tautai dar mažai tėra žinomi platiems visuomenės sluogsnams.

Tiek spaudoje, tiek susirinkimuose rinkiniai tėvynės mylėtojai išsilenkia išskelti partizanų kovų istorinę bei moralinę vertę ir tuo būdu pagerbti partizanų atminimą. Piktai polemikai (dvikovai spaudoje) mes turim neišsėmiamą kiekį jėgų ir laiko, tuo tarpu susilaikom pašvesti porą puslapių ar vieną laikraščio skiltį išryškinti didvyriškumo požymių partizanų pasiaukojime ir nušvietimui to, kad jų žygiai yra legenda.

Aiškinimas partizanų žygio prasmės patarnautų lietuvių išlaikymui ir stiprintų jėgas ("gimdytų galiūnus") mūsų kovoj už Lietuvos išlaisvinimą. Yra menininkų, literatų, turinčių mintį pavaizduoti legendinį heroizmą. "Penkių Stulpų" autorius tikriausiai bu spastebėjęs žalingą mūsų santūrumą ar nesugebėjimą paskleisti partizanų legendą iševijų tarpe.

Susimąstęs rašytojas V. Landsbergis susilaikė kurti legendą ar misteriją ir parašė

"paprastą" dramą. Jo kūriniai liudija, kad jis yra pajėgus sukurti herojinį romaną ar tragediją pvz., tokia tema: keletas partizanų būrių sutelktomis jėgomis įsiveržia į Vilnių. Ten jie sutinkami kaip išlaisvintojai. Bet okupantams sutraukus daug kariuomenės, jie ginasi Pilies kalne, kur jau plevėsuoja trispalvė. Partizanai žūsta. Jų vadas prieš mirdamas kalba kilnius posakius apie tėvynės meilę, ir t. t.

Kažkas jo viduje neleido jam tokiom pigiom priemonėm kurstyti paviršutinį patriotizmą. Gal rašytojas įžiūrėjo mūsų visuomenės pritarimą Lietuvos vyriausybei, kuri 1940 m. birželio 15 d. nesiryžo priešintis besibraunantiam į Lietuvą Sovietų kariuomenei. Gal jis pastebėjo mūsų visuomenės dalyje abejonę prasmingumu partizaninės kovos. Galimas dalykas, rašytojas nugirdo, kad okupuotoj Lietuvoj dalis lietuvių vertina partizanų ginkluotą pasipriešinimą kaip žygį nuostolingą tautai.

Prisižiūrėkim arčiau į čia išvardintas prielaidas arba į tai, kas bus turėjęs įtakos autoriui vaizduoti partizanus tokiais, kokie parodyti dramoje "Penki Stulpai".

1) Šiandien vyraujantis modernizmas mene ir didele dalimi egzistencializmas filosofijoje. Atsiprašau skaitytoją. Kol kas nesugebu suprantamai paaiškinti, kas turima galvoje, kada mokytis žmonės taria žodžius: modernizmas, egzistencializmas. Šiek tiek nuvokiū, kad tais žodžiais kalbama apie naujai sugalvotus būties (egzistencijos, realybės) bruožus, sampratą, apie naują pažiūrą į grožį, į gėrį, į žmogaus sugebėjimą pažinti pasaulį. Bet kas gi glūdi turinyje tos naujos pažiūros, susilaikau kalbėjęs.

Pažinęs šių dienų prancūzų, vokiečių, anglų modernistinę bei egzistencialistinę meno kryptį, rašytojas V. Landsbergis jau negali kurti ką nors panašaus į Krėvės "Dainavos šalies padavimus" ar "Šarūną" ar į Čiurlionis "Aušros sūnūs". Dėl to dramoje "Penki Stulpai" nėra nei legendinių didvyrių, nei legendinių niekšų, kraugerių.

2) 1919 metais, kada besikuriančią Lietuvą puolė rusai bolševikai, lenkai, o vėliau vokiečiai-bermontininkai, jų už-

frontėje mūsų partizanų būriai teikė rimtą paramą mūsų kariuomenei. Nei Lietuvos vyriausybė, nei visuomenė, pavidale patriotinių organizacijų, nėsuteikė įvertinti tų partizanų veiklos ir nepasirūpino įrašyti paprastu rašalu jų nuopelnus į kovų istorijos lapus.

3) Tinkamiausias laikotarpis partizanų veiklos legendiniam paveikslui pavaizduoti būtų buvę 1944-1948 m., t. y. jų stiprybės metai. Trūkumas konkretesnių žinių bus sulaukęs ne vieną literatą nuspalvinti partizanų laimėjimus. V. Landsbergis pasirinko partizanų sąjūdžio saulėleidį, paskutinę gyvenimo dieną trijų vyrų, jų žygį ir žuvimą. Melu skambėtų vaizdas entuziazmo ar dvasios pakilimo paskutinių partizanų 1951 metais. Skaitytojui ar žiūrovui suprantamos tų partizanų abejonės. Jos dera su paskutinių partizanų likimo jausmu, apvilto tikėjimu į greitą Lietuvos išlaisvinimą.

4) Keletą kartų mūsų spaudoje pasirodė partizanų eilėraščių, vadinamų dainomis.

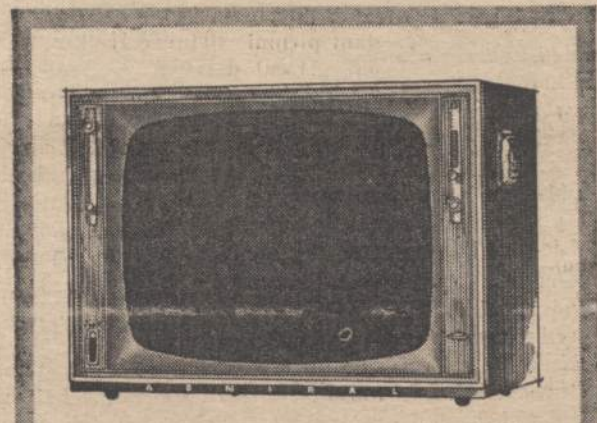
Kiek prisimenu, ten labai daug lyrikos, pasakojimo apie savo liūdnius išgyvenimus ir visai mažai kovos ryžto gaidų. Vienas muzikas iševijoje pritaikė partizanų eilėraščiui melodiją, tokią minorinę, graudžią, kad jautriam lietuviui ašaras spaudžia. Tokia aplinka iševijoje stabdo kiekvieną rašytoją kurti herojinės nuotikos kūrinį. Ne jausmingas skundas ir ne verkšlenimas dėl kovotojo mirties už tėvynę ar kitą vertybę, bet pasididžiavimas ir gilus pasigėrėjimas jo pasiaukojimu sudaro palankias sąlygas gimti legendai.

5) Praeity mūsų tauta turėjo laimėjimų, turėjo ir dideliai nusipelnusių veikėjų. Bet taip pat jai teko išgyventi laikotarpius negando, kuris tėsėsi šimtmečiais.

Nedaug rasis karininkų, mokytojų, politikų ir kitokių kultūrininkų, kurie paklausti tuoj išvardintų 4-5 didvyrius, guvenusius paskutiniiais penkiais šimtais metų arba išvardintų to laikotarpio 3-4 legendas. Jų atsakai toli gra-

(Tėsinys 8-ame pusl.)

NEW 1960 Admiral WIDE ANGLE 23" TV

The CLARIDGE
TS24M52 Mahogany and Blonde
Grained Finishes
Matching Swivel Base (optional)
swings TV left or right for easier
viewing.

EASY
TERMS

PLUS... at no extra cost Admiral SON-R

- TURNS SET ON
- ADJUSTS VOLUME TO 4 LEVELS
- CHANGES CHANNELS IN BOTH DIRECTIONS
- TURNS SET OFF

WORLD'S FINEST WIRELESS REMOTE CONTROL

NEW! *282 Sq. Inches - Almost 10% More Viewing Area

NEW! Lighted Channel Indicator!

NEW! Convenient Top Front Controls!

NEW! Tinted "Sealed-On" Safety Glass!

NEW! Stereo Input Jack!

NEW! Full Range Bass Treble Control!

ETCHED CIRCUITRY

20,000 VOLTS PICTURE POWER

Pioneered by Admiral. Eliminates 105 potential trouble spots found in old-fashioned hand-wired TV. 5 YEAR WRITTEN WARRANTY.

Horizontal chassis gives dramatic picture brightness with full fidelity sound. POWER TRANSFORMER insures cooler, more efficient operation.

Admiral Mark of Quality Throughout the World

SOLTIS HOME APPLIANCES AND FURNITURE

2647 West 51st Street

HEmlock 4-7095

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

7 - NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL. - SATURDAY, OCTOBER 17, 1959

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET

Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. - LIETUVIAI SALESMONAI

MENO ŽINIOS

Tvarko MUKAS SILEIKIS

Dail. Z. Kolbai 50 metų

Dailininkas Zenonas Kolba šį mėnesį sulaukė 50 metų amžiaus. Mūsų sukaktuvininkas yra retos energijos ir gabumų žmogus. Jo profesija yra architektūros dekoratorius — vitražo ir mozaikos specialistas. Jo nuopelnai visuomenei kaip menininko ir kultūrininko yra dideli, ir jo atliktus darbus organizuojant dailininkų sąjungą, menininkų klubą ir Čiurlionio Galeriją, reikėtų tinkamai įvertinti.

Z. Kolba gimė 1909 m. spalio 4 d. Širvintuose, Ukmergės apskrityje. 1928 m. baigė vidurinę mokyklą Širvintuose, o 1935 m. Kauno Dailės Mokyklą. Gavęs švietimo Ministerijos stipendiją, 1939 m. baigė Conservatoire National des Arts et Metiers Paryžiuje. 1945 m. gyveno DP lageryje Vokietijoje. 1948—51 Prancūzijoje dirbo prie bažnyčių dekoravimo. 1951 m. rudenį atvyko į Chicago ir čia tris metus dirbo vitražų dirbtuvėje. 1956 metais susiorganizavus Amerikos Lietuvių Dailininkų Sąjungai, buvo jos pirmininkas ligi 1959 m. 1956 m. jo pastangomis ir vadovybe buvo suorganizuotas Lietuvių Amerikiečių Menininkų Klubas Chicagoje. Jis nuo to laiko buvo klubo pirmininkas. Pasibaigus šį rudenį kadencijai, LAM klubo pirmininku buvo išrinktas rašyt. Povilas Gaučys. Kolbos iniciatyva ir kitiems padedant, prieš du metus buvo įsteigta Čiurlionio Galerija Chicagoje. Kaip yra žinoma, Č. Galerija yra Liet. Amerikiečių Menininkų Klubas ir Lietuvos konsulo Dr. P. Daužvardžio žinioje.

Z. Kolba paaukojo tris savo kūrybingiausius metus organizaciniam ir kultūriniam

—Biletai į rečitalį, renglamą solistės Motekaitienės ir jos sūnaus pianisto Manigirdo, gaunami iš anksto: DAINA TV CO., 3321 So. Halsted St. Tel.: CL 4-5665; BUDRIK FURNITURE, 3241 So. Halsted St. Tel.: CA 5-7238; SKALSA, 2543 W. 69th St. Tel.: WA 5-9691 ir koncerto dieną prie įėjimo Jaunimo Centre, 5620 So. Claremont Ave. Biletų kaina suaugusiems \$2.00 — jaunimui \$1.00. (Sk.)

Nauja mostis ir tabletės atnaujina viltį kenčiantiems nuo

Arthritis - Rheumatism

Ši nauja kombinacija, AMERPOL skubiai palengvina sanarių uždegimo sukeltą skausmą, paraudimą ir sumažina skaudančių raiščių sutinimą, kurį sukelia artritis ir reumatizmas. Mostis, 98c. Tabletės \$3.50 pas Jūsų vaistininką.

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, OCTOBER 17, 1959

darbui. Ko kiti negalėjo ar nenorėjo atlikti, tai jis visas kliūtis nugalėjo. Vieni pavydėjo, kiti netikėjo, kad lietuvių kultūrinė įstaiga — Čiurlionio Galerija — yra galimas dalykas iševijoje. Pirmą negu Č. Galerija pradėjo veikti, reikėjo palaikyti ryšius su įtakingais visuomenės ir valdžios pareigūnais. Reikėjo organizuoti parodas, vesti galerijos administracijos reikalus, rūpintis galerijos įrengimais ir t. t. Visa tai pareikalavo daug nemiegotų naktų. Aš tikiu, kad Z. Kolbai teko susilaukti "kritikos", priekaištų, kaip pas mus yra priimta: kas dirba, tą ir peikia... Darbo ir rūpesčių jam netrūksta ir šiandien. Gerai dar, kad pasiliosavo nuo sunkios klubo pirmininko pareigos, todėl daugiau laiko turės rūpintis Č. Galerijos reikalais. (LAM klubas Z. Kolbą pakvietė eiti klubo atstovo pareigas Č. Galerijoje).

Dail. Kolba didžiausiu klubo laimėjimu laiko, kad L. A. Menininkų Klubas pastaruoju laiku gavo iš Washingtono U. S. Treasury Department, raštą, kuriame yra šie žodžiai:

"Contributions made to you are deductible by the donors in computing their taxable income in the manner and to the extent provided by section 170 of the 1954 Code".

Tai pirmoji lietuvių kultūrinė organizacija, kuri gavo savo veiklai amerikiečių pripažinimą ir įvertinimą, suteikiant jai teisę aukotojams priskaičiuoti aukas į income tax. Toji teisė yra labai reikšminga ir naudinga, ypač besikuriančiai Čiurlionio Galerijai, kuri tik iš mecenatų ir aukotojų gali išsilaikyti. Šiuo juridiniu reikalu rūpinosi adv. K. Šidlauskas.

Kolba ir anksčiau aktyviai dalyvavo visuomeninėje veikloje Lietuvoje ir užsienyje. 10 metų mokytojavu įvairiose mokyklose Lietuvoje, 1940—42 m. Kauno Dailės Mokykloje. Dekoravo Jezno bažnyčią. 1937 m., laimėjęs konkursą prieš estus ir latvius, padarė freską ant Baltijos kraštų paviljono Paryžiaus pasaulinėje parodoje, už kurią gavo garbės pažymėjimą. 1938 m. dekoravo gusarų pulko kareivines Kaune. Atliko daugybę kitų dekoratyvinių darbų ir sukūrė gausų rinkinį vitražų projektų.

Dalyvavo daugely parodų užsienyje — Paryžiuje, Brazilijoje, Chicagoje kitataučių ir religinio meno parodose.

Šia proga "Meno žinių" redakcija linki kolegai Zenonui Kolbai ilgiausių metų ir dar našesnio kultūrinio darbo.

Aleksandras Marčiulionis

KRISTOFORAS (terakata)

Spalio mėnesio 24 d. Čiurlionio Galerijoje Chicagoje (Jaunimo centre) atidaroma šešių dailininkų grupės meno paroda. Dalyvauja skulptorius Aleksandras Marčiulionis, keramikė - dekoratorė Eleonora Marčiulionienė, skulptorius Balys Milaknis, tapytojai: Jadvyga Paukštienė, Bronius Murinas ir Povilas Kaupas.

Paroda bus įdomi, gausi eksponatais. Vien tik tapytojai sudarys per 50 eksponatų. Paroda atidaroma 6 vakaro. Mūsų visuomenė,

ypač nuolatiniai parodų lankytojai, yra kviečiami parodą pamatyti.

— Dail. J. Pautienius meno paroda Almaus galerijoje New Yorke baigiasi spalio 18 d. Dailininkas vėliau planuoja rengti parodas kituose miestuose — Baltimorėje ir kt.

— Lietuvi, paremk savo muziejų — Čiurlionio Galeriją. Amerikos valdžia taip pat mums padeda — aukų priskaitymu į income tax.

RICHARD R. RUMČIKAS

Lietuvis Aliejaus Išvežiotojas
3735 W. 59th ST. CHICAGO 29, ILL.

Pataria pirkti pas jį geriausią aliejų savo pečiams, furnisams ir įvairiems šildytuvams. Susidarykite reikalingas atsargas dabar, kad šalčių metu nebūtų rūpesčių. Jis parūpins pilną pečių ir furnisų aptarnavimą. Būtinam reikalui esant — pristatome ir sekmdienį.

Telefonuokite šiandien:
LU dlow 2-7150

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užtikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar žiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei išitikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: Central 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

Spaudos naujienos

— Vilainio - Sidlauskio NE-MUNAS jau išleido seniai pradėtą spausdinti "Istorinės Lietuvos albumą". Geras popierius, daug įdomių nuotraukų, retai lietuvių spaudoje matomų, o kai kurios paskutiniai dešimtmečiai visai nematytos. 274 pusl., didelio formato, kieti viršeliai. Darbas geras, nuotraukos puikios. Jei spaustuvininkas dažniau būtų nusiplovęs rankas, tai suteptų visai nesimatyti. Lietuviškuose namuose ši knyga reikalinga. Ji tinka dovanoti ir amerikiečiams, kurie neturi jokios nuovokos apie Lietuvos praeitį. Vilainio parašyta įžanga atspausdinta lietuviškai ir angliškai. Iš anksto užsisakiusieji šią vertingą knygą gaus už \$10,00, o kitiems teks mokėti po \$15,00. Nebent jeigu knygą pirkty ne iš perkupčių ir sugebėtų iš paties Vilainio nusiderėti kokį dolerį. Vilainis gyvena Bridgeporte, Halsted gatvėje kasdien sukinėjasi. Ji galima pagauti ir tokio telefonu CA 5-0040.

— Lietuvoje menininkė J. Mozūraitė nupiešė labai vykusį profesoriaus V. Lašo portretą.

— Lietuvoje okupantų leidžiamas "Literatūra ir Menas" padarė ilgokų ištraukų iš paskutinio "Literatūros lankų" numerio, kur kalbama apie "neigiamus reiškinis lietuvių literatūriname gyvenime". Ypatingai komentatoriams patiko J. Kėkšto ir Juozo Girniaus tvirtinimai.

— Rusų okupuotoje ir komunistų pavergtoje Lietuvoje sporto tarybos pirmininkas J. Kilšauskas skundžiasi, kad žymieji sportininkai elgiasi labai jau nesportiškai. Jis reiškia savo nepasitenkinimą dviratinkų Mikalopo ir Indrelės elgsena.

— Londone už Sheltono padarytą M. Cervantes "Don Kichoto" 1605 metų vertimo egzempliorių sumokėjo \$250,000. 1765 metais išleistų Thomas Johnsono "Braižiniai paveikslų rėmams" egzempliorių sa-

vininkui atnešė \$360,00. Už 1481 metais išleistą Vincent de Beauvais "Pasaulio veidrodį" gavo 14,000,00. Tai buvo pirmosios Anglijoje spausdintos iliustruotos knygos užsilikęs geras egzempliorius. Amerikietis knygos mėgėjas sumokėjo už Louvain miestelyje 1548 spausdintos Moore knygos "Utopia" gerą egzempliorių \$2,100,00.

— Rugsėjo mėnesį išėjo trys mokslo studijos — 2 Amerikoje, viena Anglijoje — apie Dantes "Dieviškąją komediją". Mokslininkai sugeba padaryti naujų komentarų apie didįjį renesanso rašytoją ir filosofą.

— Elena Petrova Blavatsky buvo aukšta, nepaprasto storio ir stiprių akių moteris. Ji turėjo bėgti iš Rusijos už apgavystes. Egipto faraonas ją patraukė teisman už pinigų viliojimą, bet vėliau įsakė tuojau išsikraustyti iš Egipto. 1873 metais ji atvažiavo į Ameriką ir čia greitai pagarsėjo, kaip "ateities spėjikė". Ji rūkė narkotikus. Apie ją buvo parašytos kelios knygos, bet rugsėjo mėnesį išėjo dar viena, pavadinama "Madame Blavatsky", 254 puslapiai. Tikrai šį kartą autorius John Symonds jau rašo tikrą burtininkės biografiją, keldamas aikštėn visus "paslaptinius" dalykus.

— Dionyzo Poškos muziejaus direktorium paskirtas B. Kurkulis. Lietuvoje leidžiamoje spaudoje kilo ginčas, kur stovi Poškos Baublys. Vieni tvirtina, kad jis stovi Bardžiuose ant Levės kranto, o kiti pasakoja, kad jis stovi Bijotų Vyšniakalnyje. Kurkulis tvirtina, kad Baublys stovi Vyšniakalnyje, už kilometro nuo Bijotų kaimo, ant Pelos upelio kranto. 1811 metais Baublys dar žaliavęs. Kai jis buvo nupiautas, tai rašytojas Poška, kartu su vyskupu Giedraičiu skaitė jo metūgius. Jie suskaičiavo 700. Jau tuo metu Baublio šerdis buvo išpuvusi. Pagal jų apskaičiavimą ten dar galėjo būti 300 metūgių. Iš viso, reiškia, Baublys buvęs 1000 metų.

(Tęsinys iš 2-ro pusl.)

burną, išvertė kažkur už ausies. Sename jo veide, lyg upeliai bėgančiose raukšlėse, nušvito gera nuotaika, didelis džiaugsmas išpildžius savo žmonos prašymą.

Parėjęs namo pažadino mieląją Mariutę, brūkšterėjo, žinoma, iš meilės, jei per nosį dideliu voku ir atsisedęs ant lovos krašto skaitė, garsiai, kad ir kaimynai girdėtų:

Misiukei Frances, vienai įžymiųjų mūsų visuomenininkių, daug ir reikšmingai prisi-

dėjusiai prie pavasarinio pikniko, nenuilstamai kugelio keptėjai, gerų darbų rėmėjai, gimė bėbis, gražus berniukas ir didelis Lietuvos laisvintojas. Buvo nuvežtas į bažnyčią ir tuojau po krikšto, užiant salėj, keliant tostus, giedant Ilgiausių metų, buvo išrinktas vieno didelio biznio prezidentu.

— Duok, Dieve, kad taip ir būtų. — atsiliepė Džimienė, savo brangiajam vyreliui papildoma per pilką viršugalvį.

"NAUJIENOSE" gali rašyti kiekvienas ir apie viską.

NOW AT CORNELL'S HEATS UP TO 8 ROOMS at the cost of 4

the beautiful, new
Siegler
PATENTED FORCED-AIR
GAS HOME HEATER

Now gives you
**FULL HOUSE
HEATING**

with the miracle of
SUPER FLOOR HEAT

and there are no costly pipes
and registers to install!

Does an ordinary heater force you to live in one or two rooms when the temperature drops? That's because the heat goes out the chimney or piles up on the ceiling. Siegler cuts this waste, cuts your fuel bills and gives you warm floors in every room of your home. Why? Because only Siegler has the patented Inner Heat Tubes and built-in Blower System. Buy it on a great

MONEY BACK GUARANTEE
Start saving by stopping in at

Cornell Stove & Supply Co.

1904 West 51st Street

Call HEmlock 4-2541

For free information

GARSINKITĖS NAUJIENOS

12 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, OCTOBER 17, 1959

RUOŠIAME KELIONES PO VISĄ PASAULĮ

Lėktuvais, garlaiviais ir busais vežame ekskursijas į Europą, Rusiją, Afriką, Pietų Ameriką, Kanadą ir kitus kraštus pigiomis kainomis. Teikiame tikslius žinias, siunčiame palydovus. Kreipkitės laišku arba žodžiu į Chicagoje vienintelę lietuvių kelionių agentūrą

WIDE WORLD TOURS, INC.

EVERGREEN PLAZA (95th and S. Western Ave.)

Phone: GA 2-0640 — Walter Rask-Rasčiauskas

Visuomet mokėjome aukštus dividendus

**DABAR JUOS DAR
PADIDINOME**

1/2%

TAUPLYTOJAMS TEIKIAME ĮVAIRIUS PATARNAVIMUS VELTUI
Kešiuojame čekius. Perkam ir perduodam valstybės bonus.
VISOS SANTAUPOS APDRAUSTOS IKI \$10,000.00.

CRANE SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

2555 WEST 47th STREET

LAfayette 3-1082

B. R. PIETKIEWICZ, prez.

E. R. PIETKIEWICZ, sekr. ir adv.

Darbo valandos: pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 8 val. vak.; antrad. ir penktad. nuo 9 iki 5; trečiad. uždaryta, o šeštad. nuo 9 iki vidudienio.